

Na osnovu člana 29 Statuta Društva sa ograničenom odgovornošću «Lokalni javni emiter Radio Berane», Savjet Društva sa ograničenom odgovornošću «Lokalni javni emiter Radio Berane», na sjednici održanoj 29. 9. 2023 godine, usvojio je:

**PRAVILNIK O PROGRAMSKIM PRINCIPIMA I PROFESIONALNIM
STANDARDIMA DRUŠTVA SA OGRANIČENOM ODGOVORNOŠĆU
»LOKALNI JAVNI EMITER RADIO BERANE«**

Član 1

Društvo sa ograničenom odgovornošću «Lokalni javni emiter Radio Berane» (u daljem tekstu: Radio Berane) je slobodan, nezavisan i profesionalan medij javnog servisa građana.

Radio Berane ima za cilj da zadovolji potrebe građana za kvalitetnim informativnim, obrazovnim, kulturno-umjetničkim i zabavnim programima i sadržajima.

Radio Berane preuzima pred javnošću odgovornost da proizvodi i emituje programe u skladu sa najvišim opštim standardima i vrijednostima demokratskog društva, naročito u pogledu raznovrsnosti, kvaliteta sadržaja i uredničkog integriteta.

OBAVEZE RADIO BERANA KAO LOKALNOG JAVNOG EMITERA

Član 2

Radio Berane, lokalni javni emiter građana, obezbeđuje informisanje građana na nivou standarda koji su sadržani u međunarodnim dokumentima o javnom elektronskom emitovanju.

Radio Berane ima obavezu da informiše, edukuje i zabavi građanstvo. Za svoj rad odgovara javnosti.

Ostvarivanje uloge Radio Berana zasniva se na opštim principima javnog servisa kao što su univerzalnost, raznolikost, nezavisnost i prepoznatljivost.

Lokalni javni emiter Radio Berane mora biti dostupan sveukupnom građanstvu. Obraća se cijelokupnom stanovništvu, bez obzira na društveni položaj ili prihode. Univerzalna dostupnost podrazumijeva da slušaoci mogu da primaju program u podjednakoj mjeri na cijeloj teritoriji opštine Berane.

Radio Berane će obezbijediti kvalitetne programe koje svijet nudi, poštujući principe otvorenog društva po kojima su građani, građani Evrope i Sviljeta.

Radio Berane, kao lokalni javni emiter, podržavaće puni spektar javnih interesa, nudeći raznovrsnost programskih sadržaja i žanrova.

Radio Berane kao lokalni javni emiter predstavlja javni forum na kojem se ideje izražavaju slobodno, gdje cirkulišu informacije, mišljenja i kritike.

Radio Berane teži da slušaocima bude prepoznatljiv po kvalitetu i osobnom karakteru svog programa, po originalnom pristupu, svestranosti žanrova, programskim inovacijama i afirmisanjem vrhunskih standarda u audio produkciji. Radio Berane samostalno proizvodi uređuje i emituje programe nezavisno od političkih, ekonomskih i drugih centara moći.

CILJEVI

Član 3

Radio Berane izlazi u susret zahtjevima i interesima slušalaca, u skladu sa odredbama zakona i Statuta Radio Berane da:

- a) bude javni servis za informacije, edukaciju, kulturu, umjetnost, zabavu i sport;
- b) stimuliše, odražava i afirmiše raznolikost i bogatstvo životne i kulturne stvarnosti;
- c) pravovremeno, sveobuhvatno, objektivno, uravnoteženo i vjerodostojno obrađuju događaje u Beranama i šire, podržavajući fer i konstruktivan dijalog na lokalnom i regionalnom nivou.
- d) sadrži obrazovne programe, uključujući i opšte i specijalističke sadržaje;
- e) uključuje visok standard programa za djecu i mlade;
- f) sadrži proporcionalni spektar programa za pripadnike nacionalnih i etničkih zajednica.

PROFESIONALNI STANDARDI

Član 4

Informativni progami i svi drugi programi Radio Berane pridržavaju se sljedećih profesionalnih standarda:

Tačnost

Prenesena poruka mora da reflektuje tačne činjenice i ne smije navoditi na pogrešan zaključak. U prilozima koji prikazuju stvarne osobe moraju se izbjegavati tehnike virtuelne stvarnosti, osim u slučajevima kada je to u službi poruke ili zaštite ličnih interesa i kada je to na odgovarajući način označeno.

Objektivnost

Izvještavanje ne smije da sadrži vrjednosne kvalifikacije od strane autora.

Činjenice i stavovi moraju biti predstavljeni ravnopravno, a izvještavanje mora nepristrasno uzeti u obzir sve osobe, institucije, događaje, relevantne za temu.

Objektivnost u informativnim programima ne obezbjeđuje se samo ravnotežom suprotstavljenih stavova, već i kompletним predstavljanjem okolnosti koje su dovele do tih stavova.

Pri izvještavanju treba izbjegavati sve što izaziva razumnu sumnju u objektivnost novinara ili javnog emitera i što bi moglo stvoriti predstavu da su oni izloženi pritisku ideološke, političke, finansijske, socijalne, vjerske ili kulturne prirode.

Reporter može da izradi profesionalni novinarski sud zasnovan na relevantnim činjenicama, ali ne i lično mišljenje koje je posljedica jednostranih stavova vezanih za određena pitanja.

Kreatori radio programa krše profesionalne standarde ako kriju, zanemaruju ili u neadekvatan kontekst plasiraju informacije sa kojima se lično ne slažu.

Cenzura

Prema Ustavu Crne Gore, koji pruža pravo na slobodno, nezavisno informisanje, svaka vrsta cenzure je nezakonita i neetička. Urednici i novinari Radio Berane ne smiju podleći nikakvoj vrsti pritiska, direktnog ili indirektnog, da se njihovi programi cenzurišu. Razne forme konformističke autocenzure nespojive su sa nezavisnim novinarstvom.

Provjeravanje činjenica

Novinari i urednici Radio Berane su dužni da prije emitovanja provjere sve činjenice. Ukoliko provjera nije moguća, mora se precizno navesti izvor. U slučajevima od posebnog interesa za javnost, može se garantovati anonimnost izvora u zamjenu za bitnu informaciju. Identitet ovakvog izvora mora biti poznat nadležnim urednicima programa, a njegov kredibilitet provjeren. Posebno je nužan oprez i provjera podataka prilikom korišćenja podataka neutralizovanih izvora sa Interneta, jer on omogućava neograničen pristup i neselektivno korišćenje podataka, što može dovesti do dezinformisanja javnosti. Ukoliko se neautorizovan izvor sa Interneta ipak koristi, treba da bude jasno označen kao takav.

Kredibilitet

Novinari i drugi autori radio programa Radio Berane moraju biti nezavisni u radu i zadržati autonomiju novinarske profesije i svih ostalih profesija koje pomažu u formiranju sadržaja radio programa.

Informativni programi moraju tačno da prenose događaje, podatke i izjave, omogućavajući slušaocima da sami formiraju stavove. Novinari i urednici su odgovorni ne samo za ono što objave, već i za ono što prečute, a od interesa je za javnost.

Radio Berane neće emitovati programe koji sadrže i promovišu poruke mržnje, podsiču na mržnju ili predrasude prema pojedincu, grupi ili zajednici.

Za sticanje i očuvanje kredibiliteta posebno je važno da se u programima jasno razgraniči razlika između novinarskih priloga i reklame i da se izbjegne zamagljivanje granice između njih.

Obavezna je distanca od informacija koje plasiraju agencije za odnose s javnošću, koje stvaraju imidž i reputaciju određenim ličnostima za novac.

Uravnoteženost izvještavanja

Programi Radio Berane - se bave pitanjima od javnog interesa koja izazivaju različite stavove u javnosti, moraju adekvatno i jednako predstaviti različite tačke gledišta. To podrazumijeva nepristrasnost i razumno procjenjivanje težine određenih stavova i mišljenja, njihov značaj ili potencijalni značaj.

Kad god je to moguće, novinari i urednici moraju da pronađu predstavnike svih uključenih strana i obezbijede u programu sve relevantne stavove. Ukoliko je to nemoguće, oni o tome jasno i direktno moraju obavijestiti javnost.

Novinari i urednici moraju biti svjesni neophodnosti ravnoteže u tretiraju spornih pitanja.

Suprotstavljanje mišljenja o kontroverznim događajima, temama i pojavama prezentiraju se u istom prilogu ili emisiji, odnosno u narednoj emisiji koja čini dio iste serije emisija. Osim strana uključenih u spor, neophodno je uključiti i neutralno ili ekspertsко mišljenje.

Pravednost

Ne smatra se da su bilo koja vijest ili programski sadržaj pravedni ako:

- a) ne uključuju sve relevantne činjenice;
- b) uključuju beznačajne činjenice, a zanemaruju važne;
- c) navode slušaoce na pogrešan zaključak;
- d) reporteri koriste izraze ili šeme koji otkrivaju njihovu pristrasnost.

Jezik

Radio Berane kao lokalni javni emiter koji proizvodi program, mora posebno обратити pažnju na jezik kao ustavnu kategoriju.

Jezik mora biti jasan i jednostavan, izbjegavati preuvečavanja i dvosmislenost.

Spikeri i voditelji programa, kao i novinari (i svi drugi zaposleni ili slobodni autori programa) obavezni su da u svojim programima uključuju i koriste književni jezik.

U principu, u programima nije dozvoljeno korišćenje vulgarnih izraza niti korišćenje jezika koji nije u skladu sa važećim društvenim normama.

Pravo na odgovor i ispravku

Član 5

Radio Berane neće oklijevati da prizna materijalnu grešku kada se utvrdi da je do nje došlo. Greške moraju biti jasno, tačno i blagovremeno korigovane. Ispravka mora biti blagovremeno objavljena i ne može u značajnoj mjeri prevazići dužinu prvobitnog netačnog emitovanja.

Javnost rada

Član 6

Novinarski rad je javan i novinari Radia Berane su obavezni da kategorično odbiju svaki pokušaj bilo koje institucije ili pojedinca da ograniči pristup informacijama, ili ga koriste za interes koji nijesu u skladu sa principima slobode i nezavisnosti novinarske profesije.

Promocija jezika, kulture i umjetnosti

Član 7

Radio Berane afirmiše nacionalni i kulturni identitet i jezik i promoviše vrijednosti crnogorskog multikulturalnog društva u svoj njegovoj raznolikosti.

Radio Berane emituje, podstiče i afirmiše multikulturalno stvaralaštvo i tome doprinosi vlastitom produkcijom.

Radio Berane ima obavezu da njeguje i afirmiše jezik kao ustavnu kategoriju u govornoj (sinhronizacija) i formi.

Obezbeđivanjem da građanstvo ima uvid u najbolja ostvarenja u regionu, Evropi i šire, uz adekvatan procenat nezavisne produkcije, Radio Berane teži da daje pečat crnogorskoj kulturnoj sceni, svojstveno kreativnosti medija javnog servisa. Radio Berane razvija partnerski odnos sa kulturnim institucijama (državnim i drugim) u Beranama i šire.

Pristup javnosti važnim događajima

Član 8

Radio Berane će izvještavati uživo o događajima od javnog interesa iz društvenog, ekonomskog, političkog, kulturnog i sportskog života (festivali, sportska takmičenja, debate u parlamentu i dr.), u skladu sa listom značajnih događaja koju će, saglasno zakonu utvrditi Savjet.

Spektar tema

Član 9

U programu Radio Berane mora se obezbijediti odgovarajuća ravnoteža između regionalnih i lokalnih vijesti.

Značajno je da novinari i drugi autori programa istražuju i predstavljaju pozitivne kao i negativne događaje, ličnosti i društvene pojave, iako oni možda neće privući opštu pažnju.

Izvještavanje o radu lokalnog Parlamenta

Član 10

Radio Berane će iscrpno i sveobuhvatno pratiti parlamentarni život u Beranama, izvještaji o radu lokalnog Parlamenta u programima Radio Berana moraju dati nepristrasnu sliku aktivnosti Skupštine. To znači da su obavezni da predstave čitav spektar stavova o određenom pitanju na izbalansiran način.

Novinar mora u izvještaju da informiše javnost o raspravi odbornika za i protiv određenog pitanja. I kada je rasprava zaključena, a i dalje izaziva kontradiktorne stavove, Radio Berane je obavezan da ih prezentira, sve dok, po njegovom sudu, svi relevantni stavovi ne budu predstavljeni. Prilikom montaže govora iz Parlamenta mora se jasno pokazati kada su korišćena dva dijela govora pauzom ili objašnjenjem novinara kojim se daje do znanja da ova dva dijela nijesu u kontinuitetu. Prilikom montaže, nedopustiv je svaki oblik manipulacije.

Izjave date u lokalnom Parlamentu imaju imunitet prilikom izvještavanja, što pruža odbranu od optužbi za klevetu za izvještavanje Radio Berana.

U skladu sa uređivačkom politikom, Savjet Radia Berane donosi odluku o prenosu sjednica Skupštine opštine.

Izvještavanje o političkim partijama

Član 11

Radio Berane izvještava o svakodnevnim aktivnostima političkih partija, pri čemu je njegov zadatak kao javnog emitera da ima nepristrasan stav prema svim partijama.

U skladu sa zakonom, u programu Radia Berane nije dozvoljena politička propaganda, osim u vrijeme predizborne kampanje.

Prisustvo političke partije u emisijama Radia Berane zavisi od njene aktivnosti. Radio Berane nije obavezan, osim za vrijeme predizbornih kampanja, da unaprijed obezbijedi političkim partijama jednako vrijeme u programima. Urednici su dužni da u određenom vremenskom periodu na odgovarajući način obezbijede predstavnicima svih parlamentarnih stranaka (na državnom i lokalnom nivou) da prezentiraju stavove o aktualnim lokalnim temama.

Radio Berane je obavezan da pozove na raspravu sve parlamentarne stranke. Kada pozvani učesnik odbije učešće ili nije u mogućnosti da prisustvuje, to obično ne treba da bude razlog za otkazivanje emisije. U tom slučaju, Radio Berane treba da nastoji da obezbijedi odgovarajuću zamjenu kako bi mogao predstaviti različite stavove. Ako to može prouzrokovati jednostranost i neuravnoteženost programa, neophodno je odložiti emisiju.

U slučaju emitovanja dužih razgovora sa predsjednikom Opštine o aktualnim pitanjima, neophodno je obezbijediti sličnu priliku za emitovanje stavova opozicionih partija. Ukoliko opoziciju čine više od dvije stranke, emitovanje ne smije da traje više od jedne i po dužine priloga predsjednika Opštine. Program mora biti emitovan u ekvivalentnoj emisiji, ako je moguće odmah poslije pojavljivanja predsjednika opštine ili u sljedećoj emisiji istog serijala.

Predizborna kampanja

Član 12

U skladu sa članom 29 Statuta, Savjet Radia Berane donijeće posebna pravila o političkoj propagandi za vrijeme predizborne kampanje.

Odnosi sa državnim organima

Član 13

Iako je osnovan od strane SO Berane, Radio Berane je nezavisan i autonoman lokalni javni emiter. Uređivački timovi i novinari sarađuju sa državnim organima na ravnopravnoj osnovi i ne primaju niti izvršavaju njihova naređenja.

Program Radia Berane pruža integralne i detaljne izvještaje o radu Opštine i drugih opštinskih organa i tačno i detaljno prenose stavove opozicije i predstavnika građanskog sektora.

Urednici i novinari treba da zadrže profesionalnu distancu od svih instrumenata vlasti, jer u suprotnom mogu ugroziti integritet Radia Berane.

Zakonske odredbe o državnim vojnim tajnama nameću obavezu da funkcioneri i institucije čuvaju takve dokumente. Vojna ili zvanična tajna može u određenim slučajevima služiti kao paravan za interes pojedinca, grupa ili službi koje žele da sakriju značajne činjenice ili nelegalne radnje od javnosti. O objavljuvanju takvih dokumenata i činjenica odlučuje direktor Radia Berane.

Odnosi sa vojskom

Član 14

Prilikom izvještavanja o vojnim pitanjima, uređivački tim Radio Berane poštuje demokratski princip da se vojska nalazi pod civilnom upravom.

Odnosi sa policijom

Član 15

Radio Berane pomaže javnosti emitujući poruke policije i upozorenja u vezi sa problemima u saobraćaju i hitnim slučajevima. Informativni program prenijeće apel policije za informacije o ozbilnjom zločinu.

Informativni program objektivno prati ulogu policije, kao i svih državnih organa. Praćenje policije na pojedinim operativnim dužnostima, urednici i novinari moraju razmotriti kroz prednosti i mane prihvatanja takvih poziva, s obzirom na to da postoji korist za javnost da bude informisana o sprovođenju operacija, uz postojeće rizike.

STANDARDI PRODUKCIJE

PRIKUPLJANJE INFORMACIJA

Član 16

Ankete

Anketiranje i rezultati anketiranja treba da su u skladu sa profesionalnim standardima tačnosti, nepristrasnosti i vjerodostojnosti. Ankete ne sprovode novinari, redakcija i portal Radio Berane, već se povjeravaju drugim institucijama i ekspertima kompetentnim i ovlašćenim da sprovode ankete zasnovane na provjerenim metodama i prihvaćenim standardima. Sve incijative za anketiranje mora unaprijed odobriti direktor.

Ankete se ne sprovode na portalu Radio Berane.

Emitovanje rezultata anketa

Prije emitovanja rezultata bilo koje ankete, od novinara se očekuje da:

- a) prikupi sve neophodne informacije o korišćenim metodama, kao i glavne rezultate ankete;
- b) uporedi interpretaciju rezultata autora studije sa mišljenjem drugih eksperata iz te oblasti;
- c) utvrdi validnost korišćenih metoda i interpretacije rezultata.

Prilikom emitovanja rezultata ankete, novinar mora:

- a) dati prednost činjenicama u odnosu na interpretaciju tih činjenica;
- b) objaviti ime osobe ili organizacije koja je sprovela anketu, i kada je to relevantno, političko opredjeljenje, naziv sponzora, populaciju obuhvaćenu anketom, veličinu uzorka, period anketiranja, odnos odgovora i marginu greške.

Nenaučne ankete

Ankete koje nijesu sprovedene u skladu sa priznatim standardima ne pružaju validne rezultate niti su izvor pouzdanih informacija.

Posebnu pažnju treba obratiti prilikom prezentacije, bilo u direktnom prenosu ili prethodno snimljene, na izjave prikupljene u razgovorima sa slučajno odabranim osobama ili publikom u kontakt programima. Komentari prikupljeni na ovaj način moraju biti predstavljeni samo u svrhu ilustrovanja spektra i vrste javnog mišenja. Ne smije se nagovjestiti da takva mišljenja o određenom pitanju odražavaju rasprostranjenost ili težinu mišljenja u zajednici. U slučajevima ad hoc anketiranja građana o protivrječnim društvenim temama, neophodno je ispoljiti visoku dozu opreza i izbjegći mogućnost manipulisanja.

Telefonsko glasanje

U svojim informativnim programima, Radio Berane ne praktikuje telefonsko glasanje niti emituje rezultate takvih glasanja. Izuzeci su neki zabavni programi gdje je telefonsko glasanje u skladu sa metodologijom međunarodnih i drugih takmičenja i gdje nedostatak pouzdanosti i kredibiliteta telefonskog glasanja ima protivtežu u drugim metodama glasanja i evaluacije takmičara ili učesnika.

Kontakt programi

U kontakt programima koji se emituju uživo producenti moraju biti u pripravnosti zbog mogućnosti da oni koji se uključe u program prekrše zakon ili opšteprihvaćene norme ukusa, pristojnosti ili izražavanja.

Oni koji se uključe u program moraju biti predstavljeni imenom i prezimenom, što je naročito važno u programima koji se bave političkim temama, glasanjem o ličnostima i izjavama.

Predstavljanje imenom i prezimenom nije obavezno u takozvanim savjetodavnim programima (programima koji se bave zdravstvom, poljoprivredom itd.).

PRIVATNOST I PRIKUPLJANJE INFORMACIJA

Član 17

Privatnost nasuprot javnog života

Privatni život pojedinca u okviru programa Radio Berane u ovom smislu podrazmijeva privatni život za razliku od njegovog javnog života. Može se desiti da novinari povremeno narušavaju privatni život pojedinca. To je dozvoljeno samo u slučajevima kada privatni život pojedinca utiče ili postane dio njegovog javnog života ili postane predmet opravданog interesovanja javnosti.

Postoje brojne situacije u kojima pojedinci ne mogu ili ne treba da budu identifikovani. U ovim slučajevima, ne smiju biti korišćeni detalji koji bi mogli nagovjestiti identitet pojedinca.

Opšteprihvaćen je profesionalni standard da je pravo na privatnost obrnuto srazmjerno značaju javne funkcije koju pojedinac obavlja. I kada lični život javnih ličnosti postane opravdan predmet istrage, oni nijesu lišeni svih prava na privatnost. Od suštinskog je značaja da se poštuje pravo ljudi na dostojanstvo, a da se istražuju i utvrđuju relevantne činjenice za javnost.

Identitet osumnjičenog

Prilikom izještavanja o osobama koje se nalaze pod istragom policije, vrlo pažljivo razmotriti da li je važniji interes javnosti ili zaštita pojedinca. U slučajevima kada infomacija koju dà policija ili drugi istražni organi otkrije identitet osumnjičenog (npr. njegove inicijale itd.) u tolikoj mjeri da ga nije potrebno prikrivati u izještaju, njegovo ime ili identitet može biti naveden, uz prethodno odobrenje direktora.

Identitet optuženog

Optuženi u sudskim postupcima ne prikazuju se u ponižavajućim okolnostima. Pri otkrivanju identiteta osobe optužene za krivično djelo, emituje se samo dio sudskog procesa, imajući u vidu da između optužbe i suđenja može proći dug vremenski period i s obzirom na to da posljedice mogu biti štetne po nevinu osobu. Kada se u programu otkriva identitet osobe optužene za krivično djelo, mora uslijediti izještaj od jednakog značaja o sudskoj presudi.

Identitet žrtava zločina

Radio Berane ima posebnu obavezu da u svojim programima nikada ne nanesе napotrebnu bol žrtvama i po pravilu ne objavljuje njihov identitet.

Izuzetak mogu biti slučajevi:

- a) kada žrtva pristane na otkrivanje identiteta (pismeno ili preko snimka);
- b) kada žrtva dobrovoljno ustupi svoju priču za emitovanje;
- c) kada u izuzetnim slučajevima preovlada interes javnosti.

Kada, bez odgovarajućeg zakonskog procesa, navodna žrtva optuži nekoga za zločin, Radio Berane ne garantuje anonimnost navodnoj žrtvi. Prenošenje optužbi zavisi od detaljne provjere kredibiliteta osobe od strane uređivačkog tima i pravnog odjeljenja, kao i dokaza koje ona iznosi i rizika od tužbe zbog klevete. Ni pod kojim okolnostima, osim u slučaju smrti žrtve, Radio Berane neće otkriti identitet maloljetne žrtve zločina.

Zaštita izvora informacija

Informacija dobijena od izvora koji ne želi da bude identifikovan u javnosti može se koristiti ukoliko je izvor poznat novinaru i ako uživa prima facie kredibilitet.

Da bi se izbjegla mogućnost manipulacije objavljivanjem netačnih ili neobjektivnih informacija, novinar mora pažljivo provjeriti pouzdanost izvora i mora doći do dokaza koji potvrđuju informaciju iz najmanje dva druga odgovarajuća izvora.

Otkrivanje izvora nadležnom uredniku ne treba miješati sa javnim otkrivanjem izvora. Urednik programa mora da tretira takve informacije sa apsolutnom povjerljivošću. Kada urednik programa smatra da nedostaju određeni elementi koji omogućavaju utvrđivanje kredibiliteta i tačnosti, ima pravo da odbije emitovanje takvog izvještaja.

Zaštita izvora informacija moralno je pravo profesije, koja poput medicinske ili pravne profesije ima određena prava i mora se pridržavati određenih obaveza. Novinar i urednik moraju znati razloge zbog kojih izvor želi da ostane anoniman. Dužni su da razjasne sve uslove koji se tiču bilo kakvog obećanja koje se daje u zamjenu za informaciju. Novinar ne može garantovati zaštitu izvora informacije ako bi time bila ugrožena bezbjednost građana ili štićene kriminalne radnje. U tom slučaju Radio Berane neće savjetovati zaposlenom da odbije da se poviňuje zahtjevu suda.

Anonimni učesnici programa

Tačnost i integritet u novinarstvu zahtijevaju da identitet intervjuisane osobe bude poznat publici.

Slučajevi u kojima je dozvoljen anonimni učesnik intervjuza zahtijevaju prethodno odobrenje odgovornog urednika informativnog programa.

Odbijanje učešća u programu

Svako ima pravo da odbije učešće u programu. U svim programima, kada publika može s pravom postaviti pitanje zašto određeni pojedinac nije zastupljen, potrebno je navesti podatak ko je sve pozvan da učestvuje u programu i dati tačno objašnjenje zašto je odbio učešće u programu.

Zabranje

Urednici i novinari Radio Berane dužni su da poštuju zabranu emitovanja određenog materijala. To ih ne sprečava da pokušaju ubijediti izvor informacija da povuče ili promijeni svoju zabranu. Ukoliko drugi mediji prekrše zabranu, Radio Berane će u svakom pojedinačnom slučaju razmotriti opravdanost tog postupka.

Vijesti i izvještaji

Vijesti i izvještaji moraju biti jasni, neosporni, vjerodostojni i otvoreni za provjeru. Ne smiju da uključuju elemente komentara. Radio Berane neće emitivati tzv. komentarisane vijesti i izvještaje. Sve prenesene činjenice moraju biti provjerene; kada provjera nije moguća moramo jasno navesti izvor.

Intervjui

Autor intervjeta mora prije intervjeta obavijesti osobu koju intervjuje o svrsi u koju će intervju biti korišćen. Prilikom korišćenja intervjeta, Radio Berane se mora ponašati u skladu sa uslovima dogovorenim prije intervjeta.

Kada se obavlja intervju sa dvije ili više osoba pojedinačno za isti program ili serijal programa, nijednom od učesnika se ne smije dozvoliti da čuje stavove drugih učesnika.

Kada je intervju snimljen za kasniju montažu, treba imati fer tretman prema intervjuisanim osobama. To podrazumijeva da budu informisane u tome da će njihov prilog biti naknadno montiran. Intervjuisanoj osobi od koje se traži da odgovori na detaljnu kritiku treba pružiti priliku da u potpunosti odgovori na sve glavne tačke kritike. Biranje samo slabijih odgovora intervjuisane osobe u odnosu na efektno demantovanje nije fer.

Treba biti oprezan sa pristankom da se intervjeti koji će biti snimljeni tretiraju kao intervjeti »uživo«.

Telefonski intervjui

Osoba od koje se traži intervju telefonom mora biti obaviještena o svrsi intervjeta i mora se dobiti njeno odobrenje prije emitovanja intervjeta.

Kada se telefonski intervjeti koriste za konsekutivno intervjuisanje suprotstavljenih strana, prvi učesnik mora biti informisan o prisustvu drugog prije početka intervjeta. Kada je tema kontroverzno pitanje, obavezna je ravnoteža.

Komentar

Zadatak je Radio Berane da informiše građanstvo što je detaljnije moguće na nepristrasan način o događajima od nacionalnog i međunarodnog značaja. Novinari u komentaru ni u kom slučaju ne smiju koristiti samo one činjenice koje odgovaraju njihovom ličnom mišljenju. Komentari moraju uključivati sve glavne tačke gledišta na određena pitanja.

Kada se emituje komentar, to mora biti jasno stavljen do znanja publici.

Plaćanje

Radio Berane ima opšte pravilo da ne plaća izvorima informacija.

Ukoliko je u izuzetnim slučajevima zbog javnog interesa potrebno razmotriti plaćanje izvorima informacija, nužno je odobrenje direktora. Činjenica da je došlo do takvog plaćanja mora se emitovati.

Radio Berane neće vršiti bilo kakve isplate zaposlenima u državnim institucijama (poslanicima, odbornicima, ministrima, vladinim i partijskim funkcionerima) kao izvorima informacija.

IZVJEŠTAVANJE O IZUZETNIM DOGAĐAJIMA

Član 18

Izvještavanje o demonstracijama

Prilikom izvještavanja, novinari Radio Berane - dužni su da se pridržavaju sljedećih standarda:

- a) Novinari treba da saznaju identitet organizatora, svrhu demonstracije i broj učesnika.
- b) Odluci da se izvještava sa demonstracija ne treba obavještavati nikoga van Radia Berane. Mogućnost izvještavanja može uticati na posjećenost i planove organizatora.
- c) Novinari su dužni da održavaju distancu od organizatora i demonstranata.
- d) Timovi koji izvještavaju treba da budu oprezni kada su u pitanju osobe ili grupe kojima je cilj da budu snimljene.
- e) Timovi koji izvještavaju ne smiju prihvpati nikakve sugestije ili zahtjeve demonstranata koji bi mogli dovesti do insceniranja događaja.
- f) Kada je planirani javni događaj prekinut demonstracijama, sam događaj treba da dobije zasluženu medijsku pažnju.
- g) Odluka da se emituje izvještaj mora biti zasnovana na značaju događaja, protesta ili demonstracija.

Građanski nemiri

Kada se planira izvještavanje o događajima prilikom kojih se može očekivati nasilje, treba preuzeti sve mјere predostrožnosti da se obezbijedi da prisustvo novinara ili mikrofona predstavlja provokaciju. Ukoliko njihovo prisustvo očigledno izaziva potencijalno opasnu situaciju, oni treba da prestanu da koriste opremu za snimanje i, u nekim slučajevima, da je sklone.

Terorizam

Novinari Radio Berane dužni su da objektivno izvještavaju o svim vidovima terorizma.

Novinari Radio Berane treba da se postaraju da njihova aktivnost ne ugrozi živote talaca niti ometa napore nadležnih organa za oslobođanjem talaca.

Kada izvještavaju o aktivnostima terorista, novinari treba da se pridržavaju sljedećih smjernica:

- a) Svaku direktnu komunikaciju sa teroristima/osobama koje drže taoce koja sadrži informacije o trenutnim, ili planiranim terorističkim akcijama, treba odmah prenijeti direktoru Radio Berane.
- b) Neće se direktno prenositi izjave ili intervju sa teroristima/osobom koja drži taoce bez odobrenja direktora. Takvo odobrenje daće se samo u izuzetnim slučajevima.
- c) Izjave ili zahtjevi terorista osoba koje drže taoce spadaju u sastavni dio incidenta. U većini slučajeva treba ih emitovati u skraćenoj verziji da bi se izbjegla opasnost manipulacije.
- d) Telefonski ili drugi kontakt sa taocima ili teroristima/osobama koje drže taoce treba ostvariti samo ako, po procjeni direktora Radio Berane,

- aktivnost ne ometa komunikaciju nadležnih organa niti još više ugrožava sigurnost talaca.
- e) reporteri i producenti treba odmah da prenesu direktoru Radio Berane svaki zahtjev nadležnih organa da se iz bezbjednosnih razloga odloži emitovanje određene informacije vezane za krizu ili istragu koja je u toku.

Izvještavanje o kriminalu i nezgodama

Prilikom izvještavanja o kriminalu i nezgodama, treba izbjegavati senzacionalizam. Treba nastojati da se izbjegne stvaranje neosnovane panike. Neophodno je objektivnim izvještavanjem obavještavati o opasnosti od nasilnog kriminala. Prilikom izvještavanja o kriminalu, novinari Radio Berane dužni su da tragaju za svim relevantnim činjenicama, uzimajući u obzir da pravo na informisanje ne treba da ugrozi pravo na privatnost i dostojanstvo pojedinca.

PROFESIONALNA SREDSTVA

Član 19

Tekst

Tekst treba da se fokusira na činjenice. Kada se izvještava o krivičnim djelima, možemo govriti o osumnjičenima, ali ne i o kriminalcima. Primjenjuje se princip da je svako nevin dok ga sud ne proglaši krivim. Kada nije dostupna informacija iz zvaničnih izvora, novinari Radio Berane dužni su navesti iz kojih su izvora dobili podatke.

Novinari Radio Berane u principu oslanjaju se na nalaze istražnih organa, policije i stručnjaka. Kada otkriju dvosmislenost, kontradikciju, obmanu, neaktivnost ili nezakonitost u zvaničnoj istraži, mogu pokrenuti paralelno novinarsko istraživanje. O tome su dužni da obavijeste direktora.

I kada zvanični izvori objavljaju inicijale osimnjičenih a radi se o javnim ličnostima (iz politike, sporta, estrade itd.), može se objaviti puno ime uz prethodno odobrenje direktora. U tom slučaju treba uputiti na izvor.

Prikrivene metode prikupljanja vijesti

Prikrivene metode prikupljanja vijesti treba primjenjivati samo poslije razmatranja njihove zakonotosti, pravednosti i narušavanja privatnosti. Ovaj način prikupljanja podataka praktikuje se jedino ako su u pitanju informacije od neospornog značaja za javnost, a ne mogu se dobiti ni na koji drugi način.

Lažno predstavljanje

Prilikom prikupljanja informacija, zaposleni u Radio Berane ne smiju se služiti nečasnim metodama i nelegitimnim sredstvima. Zaposleni se ne smiju lažno predstavljati niti lažno prikazivati svoje najmjere da bi došli do informacije. Međutim, može biti slučajeva kada služi legitimnoj programskoj svrsi da novinar ne otkrije svoju profesiju, već da traži informacije kao običan građanin. Do toga može doći, na primjer, prilikom ispitivanja načina obmanjivanja javnosti. Ukoliko se smatra važnim i u javnom interesu da se traži informacija bez otkrivanja da će biti korišćena u novinarske svrhe, na mjestima gdje javnost obično nema pristup, mora se dobiti prethodno odobrenje direktora Radio Berane.

Skriveni mikrofoni

Kao opšte pravilo, novinari Radio Berane mogu koristiti skrivene mikrofone za prikupljanje informacija. U izuzetnim slučajevima dozvoljeno je korišćenje

skrivenih uređaja za snimanje. Skriveno snimanje mora odobriti direktor Radio Berane. Odobrenje se može dati samo ako je dobijena informacija od nesporognog interesa javnosti, ako je nezamjenjiva i ako se do nje ne može doći na drugi način. Laci zabavni i slični programi mogu sadržati ulične ankete ako ljudi koji se pojavljuju u ovim snimcima daju dozvolu prije emitovanja materijala.

Prikupljanje zvaničnih/povjerljivih informacija

Informacije koje iz vladinih institucija dođu do novinara nezvaničnim putem, posebna su vrsta anonimnog informisanja koje se koristi kada određeni državni ili lokalni funkcioneri žele da obavijeste javnost o povjerljivim temama. Uvjek se mora pažljivo provjeriti kredibilitet i cilj takvih informacija.

Istraživačko novinarstvo

Od suštinskog je značaja je da se program Radio Berane bazira na skrupuloznom i iscrpnom istraživanju da bi bili u skladu sa principima tačnosti, integriteta, pravednosti i sveobuhvatnosti. Novinari moraju da uzmu u obzir sve raspoložive dokaze i uključe spektar stavova vezanih za temu koja se obrađuje. Neophodno je omogućiti svim stranama koje su direktno uključene da predstave svoj stav. Kako bi se izbjegla mogućnost zloupotrebe plasiranjem netačnih ili neobjektivnih informacija, novinar mora pažljivo provjeriti pouzdanost izvora i prikupiti dokaze iz drugih izvora.

OBRADA INFORMACIJA

Član 20

Voditelji i autori intervjeta

Voditelji i autori intervjeta moraju imati fer odnos prema svojim gostima. Oni ne treba da budu zahtjevni i kritični prema jednima, a pomirljivi i naklonjeni drugima.

Reporteri

Uloga reportera je da prenosi vijest slušaocima uz maksimalnu korektnost, tačnost i integritet.

Svrha smještanja u kontekst i obezbjeđivanja analize, jeste u tome da se osigura da publika koja se na novinarstvo oslanja kao na primarni izvor informisanja, dobije što jasnije objašnjenje o vijestima, ličnostima i problemima.

Gosti komentatori

Radio Berane ne prihvata kao svoje mišljenje komentatora koji poziva da artikulišu različit spektar mišljenja o aktuelnoj temi. Radio Berane treba da obezbijedi predstavljanje širokog dijapazona mišljenja, posebno kada je riječ o kontroverznim temama, dakle pokušava da odabere komentatore sa referencama koje ih kvalifikuju da daju stručna mišljenja. Svaki značajan aspekt komentatorove reputacije mora jasno biti naveden, kako bi publika bila u prilici da iz prave perspektive ocijeni njegovo gledište.

Montaža

Uprkos vremenskim ograničenjima koja nameće tv/radio produkcija, proces montaže mora da rezultira stvarnim reflektovanjem onoga što se prvično vidjelo i čulo.

Krajnji rezultat montaže jeste kompresija stvarnosti, dio stvarnosti, koji mora u jednakoj mjeri da reflektuje esencijalnu istinu.

Montaža intervjuja

Prilikom montaže intervjuja novinari se pridržavaju smjernica :

- a) Pitanja i odgovore ne treba montirati tako da izmijene prvo bitno značenje, ili iskrive smisao prvobitnog intervjuja u cjelini.
- b) Odgovori na pitanja dati u jednom kontekstu ne smiju biti montirani u drugom.
- c) Odgovor na pitanje ne smije biti smješten u program i predstavljen kao odgovor na drugo pitanje.
- d) U slučajevima kada proces montaže zahtijeva ponavljanje pitanja, reakcija i snimljenih dodataka, priroda i namjera originalnog odgovora mora biti očuvana.
- e) Slušaoci ne smiju biti zavedeni da pomisle da se među ljudima odvija diskusija, kada takva diskusija nije snimljena.
- f) Radi pravednosti i profesionalizma, snimljeni intervjuji ne smiju trpjeti dodavanja, izmjene, iskrivljavanja ili potpuno nova pitanja koja postavlja novinar.

Upotreba arhivskog materijala

Potrebno je obavjestiti publiku kada su audio materijali koji se emituju snimljeni mnogo ranije.

Ponovno emitovanje intervjuja ili dijela intervjuja treba obaviti na takav način da se ne iskrivi kontekst originalnog intervjuja.

Upotreba tehnologije u uređivačke svrhe

Specijalni efekti, uključujući zvučne efekte, treba da budu upotrebljavani sa posebnom pažnjom kada je predstavljanje novinarskog materijala u pitanju. U rijetkim prilikama kada se one koriste, treba strogo prosuditi da ne dođe do iskrivljavanja stvarnosti i da se ne stekne utisak o uredničkom komentaru.

Rekonstrukcija i simulacija događaja

Rekonstrukcija ili simulacija može biti najefektnije sredstvo prenošenja nekih tipova informacija, kao što su istraživanje prostora ili događaja koji simuliraju neku nesreću. Ukoliko je neki događaj, ili njegov dio, rekonstruisan ili simuliran u toku programa, ovo se mora na auditivan način predložiti publici.

ARHIVSKI MATERIJAL

Član 21

Etiketiranje arhivskog materijala

Arhivski materijal koji se koristi da ilustruje tematske događaje ili problematiku treba da bude jasno označen. Arhivski materijal ne bi trebalo koristiti u svrhu ilustrovanja događaja na način koji bi naveo slušaoce da povjeruju da je to zapravo taj događaj.

Zloupotreba arhivskog materijala

Ukoliko to nije jasno iz konteksta izvještaja, upotreba arhivskog materijala mora biti etiketirana kao "arhivski materijal" sa datumom snimanja.

Ne treba da upotrebljavamo arhivski materijal da ilustrijemo događaje na način koji bi mogao dovesti publiku do pogrešnih zaključaka:

- a) Arhivski materijal jednog događaja ne trebe koristiti za ilustraciju drugog događaja.
- b) Dramatizovani prikazi ili rekonstrukcija ne treba da budu predstavljeni kao dokumentarni materijal.
- c) Događaj može biti rekonstruisan sa prevashodnom svrhom prenosa stvarnih informacija, a zbog nedostatka autentičnog materijala i to mora biti jasno označeno.
- d) Stalno ponavljanje istog materijala za ilustrovanje različitih tema koje su predmet vijesti i aktualnosti može da dovede do pogrešnog razumijevanja.

Arhivski materijal koji prikazuje zločine

Svaka upotreba takvog materijala koji prikazuje zločine treba da bude predmet posebne odluke zasnovane na prosuđivanju i dobrom ukusu:

- a) Nije dozvoljeno koristiti arhivski materijal poznatog zločina da se ilustruje drugi zločin.
- b) Prilikom odabira arhivskog materijala, moramo izbjegći nesmotrenu i učestalu upotrebu rasnih, nacionalnih, religijskih, seksualnih i drugih stereotipa.

Miješanje stvarnosti i dramatizacije

Novinarski programi ne smiju da kao pravilo prihvate princip miješanja stvarnosti sa darmatizovanim prikazom realnih i istorijskih ličnosti i događaja. U slučaju da se to dogodi, dramatizovani dio mora jasno biti identifikovan.

Satira

Prilično je dvosmislena u svom efektu pa njena upotreba u programima može dovesti do zabune kod publike. Satirične sadržaje treba tretirati na način da ih publika jasno prepozna kao informacije predstavljene iz humorističkog ugla.

POŠTOVANJE SHVATANJA SLUŠALACA

Član 22

Poštovanje dobrog ukusa

U primjeni ovih standarda, naročito u pogledu jezičkog izražavanja, nasilja i seksualnog ponašanja, postojaće određen stepen odgovorne fleksibilnosti. Svjesni smo da postoje različiti standardi koji se mogu primijeniti na različite ciljne grupe. Postoje oštре razlike oko onoga što se smatra prihvatljivim za emitovanje zavisno od društvene sredine i generacijske pripadnosti. Ne postoji konsenzus oko toga što je "protivno dobrom ukusu", "pristojno" ili "eksplicitno" u prikazivanju seksualnih pitanja na primjer. Ono što se smatra nepristojnim u jednoj starosnoj grupi savršeno je prihvatljivo za druge.

Bol i patnja: Mogu se koristiti samo onda kada je to neophodno za razumijevanje informacija važnih za publiku. Lični bol može ponekad biti

programske legitimno prikazan, ali se ne smije eksplorativati radi senzacionalističkog efekta.

Djeca u auditorijumu i program za djecu: Radio Berane neće emitovati sadržaj koji nije pogodan za djecu u terminima kada se može očekivati da djeca čine veliki dio publike. Programi za djecu moraju se pridržavati specijalnih smjernica vezanih za jezičko izražavanje, nasilje, konflikte u porodici, smrt ili moguće imitacije ovih događaja.

Radio Berane u svojim programima namijenjenim djeci i mladima posebno će promovisati i podsticati multikulturalni i multinacionalni pristup, kako bi im omogućili da odrastaju u razumijevanju da je kulturna, vjerska i nacionalna različitost prirodan i pozitivan činilac crnogorskog društva.

Zdravstvena pitanja: Prije emitovanja, sve činjenice sa potencijalnim uticajem na zdravlje ljudi treba provjeriti sa medicinskim stručnjacima, čak i kada to može dovesti do kašnjenja u emitovanju tog programa. Radio Berane se striktno pridržava principa povjerljivosti podataka o pacijentima i njihovim medicinskim dosjeima. Radio Berane ne smije, ni na koji način, povrijediti osjećanja pacijenta niti njegovo dostojanstvo. Privatnost ljudi treba da bude zaštićena i prilikom izvještavanja o prirodnim katastrofama.

Uputstva za gledaoce i slušaoce: Kad program sadrži nasilje, scene seksa i/ili uvredljiv jezik, Radio Berane će, kako bi publici pomogla u odabiru programa, pružati savjetodavnu pomoć u vidu smjernica koje tretiraju prikladnost uzrasta gledalaca određenom programu i koje će biti emitovane na početku programa kad god je to potrebno.

PROGRAMI OD POSEBNOG INTERESA

Član 23

PROGRAMI ZA NACIONALNE I ETNIČKE ZAJEDNICE

Radio Berane posvećuje stalnu pažnju životu pripadnika svih nacionalnih i etničkih zajednica u Crnoj Gori. U tom cilju :

- a) Radio Berane će podsticati, afirmisati i promovisati multikulturalnost, muktikonfesionalnost i multietnički sklad u Kotoru, kao temeljne odrednice i najviše civilizacijske vrijednosti.
- b) Radio Berane će prikazivati kulturne , etničke i vjerske zajednice uravnoteženo i objektivno, izbjegavajući stereotipe.
- c) Radio Berane će podsticati i promovisati kulturu tolerancije multikulturalnim programskim sadržajima, obavezno uključujući najslušanje termine.

Predstavljanje pojedinih djelova društva

Radio Berane ima obavezu da služi svim slojevima društva.

Radio Berane u svojim programima isključuje mogućnost diskriminacije na osnovu pola, mesta porijekla, kulture, političkog mišljenja, socijalnog statusa, seksualne orientacije, religijske pripadnosti, bračnog statusa ili invalidnosti.

Prikazivanje žena

Neprikladno je stvarati utisak i naglašavati da su neke aktivnosti rezervisane samo za jedan pol, a pošto za gotovo sve profesije postoje termini koji nijesu seksistički, treba da koristimo te termine.

Prikazivanje osoba sa invaliditetom

Ljudi sa invaliditetom treba da budu predstavljeni na pravi način u svim programima Radia Berane, a publika treba da bude tačno i nepristrasno obaviještena i upozorenja o njihovim problemima i interesima.

Posebnu pažnju treba obratiti na to da terminologija koja se koristi bude moderna i priznata od strane stručnjaka, te da se izbjegne upotreba zastarjelih, uvrjedljivih termina iz svakodnevnog govora.

Kada se govori o djeci sa invaliditetom, u istom kontekstu koristimo prigodnu terminologiju.

Osobama sa invaliditetom treba omogućiti da uđu u studio gdje se programi produciraju i treba ih predstaviti u programu onako kako oni žele.

Prikazivanje seksualnih manjina

Kada se prikazuje seksualnost treba izbjegavati pojednostavljivanja, stereotipe i donošenje ličnih sudova. Ne smijemo zamijeniti homoseksualnost sa transvestizmom ili transseksualnošću.

Programi namijenjeni starijim osobama

Radio Berane obraća posebnu pažnju na predstavljanje starijih ljudi; cilj je da se pomogne oblikovanje odgovarajućeg stava javnosti prema rastućem broju starije populacije. Ovo uključuje i programe namijenjene starijim osobama.

Djeca i maloljetnici u programima

Djeca moraju biti uključena u programe na više načina: kao intervjuisani učesnici i čak, povremeno, autori programa.

Takođe treba da poštujemo interesovanje djece kao slušalaca programa radija, kada je namijenjen specijalno njima ili generalnoj publici.

Često je potrebno tražiti pristanak roditelja, zakonskih staratelja ili škole prije intervjuisanja djece ili njihovog drugačijeg uključivanja u programe. Novinari i drugi autori treba da pažljivo razmotre mogući uticaj programa na dijete koje je u njega uključeno – na način na koji je program kreiran, kao i na uticaj koji može imati kada bude emitovan.

Kada se obrađuje opasna ili nezakonita aktivnost vezana za djecu, kao što je uzimanje droge ili prostitucija, preporučljivo je da programske timove, u njihovom kontaktu sa tom djecom prate stručnjaci.

Kada dokumentarni programi sadrže prikaze djece uključene u nezakonitu ili asocijalnu aktivnost, njihova identifikacija može pokrenuti ozbiljna etička pitanja. Može postojati interes javnosti da se ta djeca identifikuju, ali dugoročni interesi djeteta ukazuju na potrebu da ona ostanu anonimna. Autori programa treba da se obrate svom prepostavljenom onda kada nisu sigurni kako da izbalansiraju interes u posebnim slučajevima. Pristanak roditelja ne mora biti dovoljan razlog da se otkrije identitet djeteta ukoliko bi za budućnost djeteta bilo bolje očuvati anonimnost.

Prilikom snimanja asocijalnih ili kriminalnih aktivnosti djece , objavljenih u cilju pokazivanja prakse, a ne počinioца, opšte je pravilo da se u Radio Kotoru identitet djece ne otkriva.

Intervju sa djecom zahtijevaju posebnu pažnju. Djecu je lako navoditi na odgovore sugestijama i pitanjima. Autori programa treba da budu oprezni u provociranju djece i da im dozvole da sami govore. Djecu ne treba unižavati niti im povlađivati.

Sve pojedinosti koje se tiču identifikacije maloljetnika na sudu, bilo u svojstvu svjedoka, optuženog ili drugog, ne treba da budu otkrivene. Ove zabane uključuju i naziv škole i adresu. Dijete koje je uključeno u kriminalne aktivnosti, kao žrtva ili svjedok, ne smije biti identifikovano.

Isto važi za suđenja o dodjeljivanju , usvajanju, starateljstvu i drugim pitanjima. Djeca žrtve seksualnog nasilja takođe ne smiju da budu identifikovana.

UTICAJ NA PROGRAM

Član 24

Zahtjevi da ne emituje materijal

Kada je materijal snimljen u skladu sa novinarskim pravilima, može se koristiti za emitovanje ukoliko se ne ispriječe preovlađujući interes programu i ako nije bilo drugih dogovora postignutih u vrijeme snimanja.

Da bi se izvagali razlozi za zahtjev za neemitovanje materijala zbog programske potrebe moramo se osloniti na sopstveno rasuđivanje.

Ukoliko se pojave zahtjevi za neemitovanje nakon što je do snimanja materijala došlo uz pristanak sagovornika, novinari i supervizori moraju da ispitaju prirodu dogovora postignutog u vrijeme snimanja. Ukoliko je namjeravana upotreba materijala u skladu sa tim dogовором, zahtjevu za neemitovanje materijala se neće izaći u susret. Uvijek treba uložiti napor da se objasni pozicija Radia Berane.

Veto na programski materijal od strane pozvanih učesnika u programu
Učesnicima u programu neće se dati pravo veta na bilo koji dio programa.

ZAŠTITA PROFESIONALNIH STANDARDA

Član 25

U skladu sa zakonima koji važe za Radio Berane, gledaoci/slušaoci treba da se svojim žalbama, predlozima i sugestijama najprije obrate Komisiji za predstavke i prigovore slušalaca.

Ova Komisija služiće se gore navedenim ciljevima i standardima kao osnovom za donošenje svojih preporuka i stavova.

Savjet odlučuje o kršenju programskih principa i profesionalnih standarda i predlaže direktoru preuzimanje odgovarajućih mera.

Reklamiranje, promocija i sponzorstvo u programu

U skladu sa Statutom Radio Berana, Savjet Radio Berana donosi poseban Pravilnik o oglašavanju i sponzorstvu u programu Radia Berane, na osnovu programskih kvota koje će propisati regulator tržišta elektronskih medija u skladu sa evropskim standardima.

Ostala prava, obaveze i odgovornosti novinara, urednika, drugih autora programa i organa Radio Berana

Ostala prava, obaveze i odgovornosti novinara, urednika, drugih autora programa i organa Radio Berana utvrđuju se Etičkim kodeksom koji donosi Savjet Radio Berana.

ZAVRŠNE ODREDBE

Član 26

Ovaj pravilnik stupa na snagu danom donošenja Odluke Savjeta o usvajanju Pravilnika o programskim principima i profesionalnim standardima Lokalnog javnog emitera "Radio Berane".

Ovaj dokument će biti dostupan javnosti u elektronskoj verziji i distribuiran zaposlenima.

Predsjednik/ca Savjeta

